

Til lovforslag nr. L 232. Betænkning afgivet af Socialudvalget den 18. maj 2000

Betænkning

over

Forslag til lov om ændring af lov om social service og lov om retssikkerhed og administration på det sociale område

(Styrkelse af den særlige støtte til børn og unge og om dispensationsadgang ved nedsættelse af børn og unge-udvalg)

Udvalget har behandlet lovforslaget i nogle møder og har herunder stillet spørgsmål til socialministeren, som denne har besvaret skriftligt. Et af udvalgets spørgsmål til socialministeren og dennes svar herpå er på foranledning af Kristeligt Folkepartis medlem af udvalget optrykt som bilag til betænkningen.

Endvidere har udvalget modtaget skriftlige og/eller mundtlige henvendelser fra:

Bedstegruppen,
Børnesagens Fællesråd,
Den Almindelige Danske Jordemoderforening,
Familiecenter Dyreby og
Socialpædagogernes Landsforbund.

Der er af socialministeren og nogle mindretal stillet ændringsforslag, hvorom henvises til de ledsagende bemærkninger.

Et flertal (udvalget med undtagelse af Enhedslistens og Centrum-Demokraternes medlemmer af udvalget samt Tove Fergo (V)) noterer sig med tilfredshed socialministerens tilkendegivelse af følgende:

Vedrørende obligatoriske samtaler med unge, der har begået kriminalitet

Det er helt afgørende, at der første gang en ung begår kriminalitet bliver taget en samtale med den unge og dennes familie, og at det sker hurtigt efter lovovertrædelsen. Det gælder for alle unge under 18 år, og uanset om der iværksættes strafretlige tiltag eller ej. For at sikre, at den unge

og familien forstår alvoren i samtalen, er det vigtigt, at der i samtalen deltager repræsentanter fra SSP, herunder fra politiet.

En sådan obligatorisk samtale forudsættes beskrevet nærmere under gennemgangen af § 58 a i det vejledningsmateriale, som udsendes efter en vedtagelse af lovforslaget, idet der i denne forbindelse også skal henvises til Socialministeriets vejledning om hurtig indsats over for unge kriminelle, som er ved at blive fulgt op af et idékatalog til kommunerne om tilrettelæggelse af indsatsen.

Vedrørende projekter som alternativ til institutionsplacering

Det er af stor betydning, at børn og unge med adfærdsproblemer og deres familier tilbydes den nødvendige støtte, vejledning og behandling i en form, der imødekommer deres behov - bl.a. med henblik på at undgå, at børn og unge i disse familier må anbringes uden for hjemmet. Dette kan f.eks. ske ved at sikre adgang til vejledning, støtte og eventuelt terapeutisk behandling - hele døgnet rundt. Det kan være afgørende, at støttetilbudet relaterer sig til hele familien, og personalet må gennem uddannelse og personlig kompetence være særlig rustet til denne opgave.

Denne mulige form for støttetilbud forudsættes beskrevet nærmere i det vejledningsmateriale, som udsendes efter en vedtagelse af lovforslaget. Beskrivelsen vil kunne tage udgangspunkt bl.a. i norske erfaringer.

Vedrørende udredning og løbende tilsyn i forhold til anbragte børn

Et væsentligt indsatsområde i de kommende år og en naturlig opfølgning på en vedtagelse af lovforslaget er at følge udviklingen i arbejdet med anbringelse af børn og unge - herunder særligt i forhold til det konkrete udredningsarbejde i de enkelte sager og det løbende tilsyn i forhold til det anbragte barn.

I den forbindelse skal der peges på arbejdet i det såkaldte Anbringelsesudvalg, som endnu ikke har afsluttet sit arbejde, men resultatet af udvalgets arbejde vil være centralt for den kommende udvikling af tilbud til familier og børn med behov for særlig støtte, da udvalget forventes at komme med en række anbefalinger til kvalificering af indsatsen, bl.a. om forskning og opfølgning af igangværende initiativer.

Vedrørende opfølgning angående pladsantal m.v.

Der skal peges på nødvendigheden af, at kommuner og amter løbende følger udviklingen i pladstallet, kvaliteten og behovet for nye pladser.

Også i forhold til disse spørgsmål er arbejdet i Anbringelsesudvalget væsentligt. Der henvises til det ovenfor anførte om opfølgningen på udvalgets arbejde, herunder påpegningsen af problemstillinger og anbefalinger.

Vedrørende opfølgning på de »tunge børnesager« gennem praksiskoordinering og vejledning

Ud over den kvalificering af uddannelsesindsatsen, som følger af lovforslaget, er det vigtigt i forhold til sagsbehandlingen af de »tunge børnesager« - at pege på Den Sociale Ankestyrelsens vigtige rolle som praksiskoordinerende og vejledende myndighed.

Ankestyrelsen har således pligt til på landsplan at koordinere, at afgørelser, som kan indbringes for de sociale klageinstanser, træffes i overensstemmelse med lovgivningen. Derfor vejleder Ankestyrelsen myndighederne om ankepraksis og følger myndighedernes praksis. Ankestyrelsen kan til denne opgave indhente sager til gennemgang - med det formål at afdække, om der foreligger større praksisforskelle, og om der er særlige forhold, der kan forklare afvigelser fra det forventede. Opfølgningen sker gennem dialog med nævn og kommuner om, hvordan sagsbehandlingen kan forbedres, f.eks. om

hvordan sagsbehandlingskravene bedre kan overholdes.

Herefter indstiller et *mindretal* (Socialdemokratiets og Det Radikale Venstres medlemmer af udvalget) lovforslaget til *vedtagelse* med de af socialministeren stillede ændringsforslag.

Et *andet mindretal* (Venstres og Det Konservative Folkepartis medlemmer af udvalget med undtagelse af Tove Fergo (V)) indstiller lovforslaget til *vedtagelse* med de af socialministeren og det under nr. 19 stillede ændringsforslag.

Et *tredje mindretal* (Socialistisk Folkepartis medlem af udvalget) indstiller lovforslaget til *vedtagelse* med de af socialministeren og det under nr. 4 stillede ændringsforslag.

Et *fjerde mindretal* (Dansk Folkepartis medlem af udvalget) indstiller lovforslaget til *vedtagelse* med de af socialministeren og de under nr. 4 og 19 stillede ændringsforslag.

Et *femte mindretal* (Centrum-Demokraternes medlem af udvalget) indstiller lovforslaget til *vedtagelse* med de af socialministeren og det under nr. 29 stillede ændringsforslag.

Et *sjette mindretal* (Enhedslistens medlem af udvalget) indstiller lovforslaget til *vedtagelse* med de under nr. 1, 4, 5, 16 og 28 stillede ændringsforslag.

Enhedslisten er enig i, at lovforslaget forbedrer børns retsbeskyttelse. Men lovforslaget løser ikke alle problemerne. Der er brug for en forbedring af den generelle forebyggende indsats i bl.a. børnesundhedsplejen og de pædagogiske dagtilbud. Der er ligeledes behov for forbedring og udbygning af døgntilbudene både i forhold til familier og til børn og unge.

Enhedslisten beklager, at socialministeren trækker den foreslåede § 42 b tilbage. Dette er efter Enhedslistens mening udtryk for en beskyttelse af forældrenes retssikkerhed på bekostning af barnets/den unges krav på retsbeskyttelse.

Et *syvende mindretal* (Kristeligt Folkepartis medlem af udvalget) indstiller lovforslaget til *vedtagelse* med de af socialministeren og de under nr. 1-3, 5-7, 9-11, 20, 22 og 29 stillede ændringsforslag. Mindretallet vil stemme hverken for eller imod det under nr. 19 stillede ændringsforslag. Såfremt de af mindretallet stillede og tiltrådte ændringsforslag ikke vedtages, vil min-

dretallet redegøre for sin endelige stilling til lovforslaget ved 3. behandling.

Kristeligt Folkeparti kan fuldt ud tilslutte sig lovforslagets intentioner, der går ud på at styrke indsatsen for de truede børn og unge, en tidligere indsats og flere stabile anbringelsesforløb.

På trods af de gode intentioner er der i lovforslaget gjort et unødvendigt stort indhug i forældrenes rettigheder og retssikkerhed, som ikke modsvares af nye eller forbedrede rettigheder. Det er vigtigt, at indsatsen for de særligt truede børn og unge også bliver en indsats for deres forældre og familien betragtet som en helhed. Kristeligt Folkeparti stillede en forespørgsel i Folketinget i oktober 1999 om indsatsen for de socialt truede familier, og den mundede ud i en næsten enstemmig vedtagelse, V 11, der fokuserede på forebyggelsen og indsatsen for familien som helhed:

»Idet Folketinget konstaterer, at regeringen vil fremsætte forslag om en styrket indsats for de særligt truede børn og unge, opfordrer Folketinget regeringen til:

- at sikre en styrket forebyggende indsats over for potentielt truede børn og deres forældre, også for handicappede forældre,
- at sikre, at frontpersonalet i arbejdet med risikobørn i højere grad støttes i deres underretningspligt og involveres i sagsforløbet, når dette skønnes hensigtsmæssigt af hensyn til en helhedsorienteret indsats i forhold til de truede børn og unge,
- at tilskynde kommunerne til at bruge den nære families og lokalsamfundets ressourcer ved foranstaltninger over for truede børn og unge,
- at bidrage til at opkvalificere anbringelsessteder til truede børn og unge såvel som behandlingssteder til børn og forældre med et misbrug,
- at sikre bedre vilkår for børn og unge med forældre i fængsel,
- at sikre en målrettet indsats for forældre til anbragte børn med henblik på løsning af årsagerne til anbringelsen.«

Efter Kristeligt Folkepartis opfattelse afspejler lovforslaget kun svagt denne folketingsvedtagelse. Under udvalgsbehandlingen har ministeren oplyst, at der desuden er eller vil blive fulgt op på Folketingets vedtagelse på anden måde end i nærværende forslag, jf. besvarelsen af spørgsmål nr. 52, jf. L 232 – bilag 20. Kristeligt Folkeparti ser frem til de nye initiativer, men det

er partiets opfattelse, at det er væsentligt for administrationen af lovgivningen om de truede børn, at det i højere grad præciseres i selve loven, at forældrene er en væsentlig del af problemerne og dermed også løsningen. Det samme gælder familiens inddragelse – for eksempel bedsteforældre, lige som det anses for væsentligt, at gravide og forældre også bliver et mål for det forebyggende tværfaglige arbejde.

Et *ottende mindretal* (Tove Fergo (V)) indstiller lovforslaget til *forkastelse* ved 3. behandling, men vil stemme for de under nr. 10 og 19 stillede ændringsforslag. Mindretallet vil stemme hverken for eller imod de øvrige ændringsforslag.

Mindretallet indstiller lovforslaget til *forkastelse*, da det ikke på baggrund af ministerens besvarelse af spørgsmål nr. 26, jf. L 232 – bilag 20, er godtgjort eller bare sandsynliggjort, at den gældende lovs krav om dokumentation for, at det skal være »godtgjort, at barnets problemer ikke kan løses i hjemmet« har været til hinder for, at et barn er blevet anbragt.

Ved at ændre dokumentationskravet fra, at »det skal være godtgjort«, til, »at der blot skal være en begrundet formodning for«, at barnets problemer ikke kan løses i hjemmet, svækker man familiens retssikkerhed i væsentlig grad, og samtidig gennemfører man en sådan svækkelse uden dokumentation for, at det er nødvendigt af hensyn til barnets bedste.

Mindretallet kan tilslutte sig Det Danske Center for Menneskerettigheders udtalelse af 7. marts 2000: »Centret har tidligere i sit notat af 18. juni 1999 givet udtryk for, at en svækkelse af beviskravene vil forringe den enkeltes muligheder for at kunne forudse reglernes konsekvenser, jf. det menneskeretlige krav om forudsigelighed«, og centrets konklusion i notatet af 18. juni 1999: »Lovforslaget indebærer en lempelse i adgangen til at tvangsferne eller nægte hjemgivelse af børn og en nedtoning af forpligtelsen til så vidt muligt at arbejde for en hjemgivelse af barnet. Endvidere medfører forslaget en kraftig forringelse af forældrenes klagemuligheder, idet afslag på hjemgivelse inden for (den forlængede) genbehandlingsfrist helt afskæres. I modsætning til Socialministeriet mener centret ikke, at de eksisterende regler behøver at blokere for en tidlig og kontinuerlig indsats. Endvidere mener centret, at de eksisterende regler harmonerer bedre med Danmarks internationale forpligtelser, her-

under ikke mindst EMRK art. 8 om retten til familieliv og art. 6 om en retfærdig rettergang.«

Endvidere må mindretallet tage kraftig afstand fra, at kommuner mod behørig legitimation og uden retskendelse har adgang til forældrenes bolig, rum eller gemmer for at eftersøge og medtage et barn.

Efter mindretallets opfattelse bør en sådan ransagning kun kunne finde sted efter en retskendelse.

Ændringsforslag

Til § 1

Af et *mindretal* (KRF), tiltrådt af et *mindretal* (EL):

1) *Nr. 1* affattes således:

»1. § 32, stk. 2, 1. pkt., affattes således:

»Støtten må ydes tidligt, sammenhængende og til hele familien, så begyndende problemer hos barnet eller den unge så vidt muligt kan afhjælpes i hjemmet eller det nære miljø.«

Af et *mindretal* (KRF):

2) Efter nr. 1 indsættes som nyt nummer:

»01. Efter § 32, stk. 2, 2. pkt., indsættes som nyt punktum:

»Kommunen skal inddrage ressourcerne i det nære miljø og lokalsamfundet ved vurderingen af, hvordan barnets eller den unges vanskeligheder kan løses.«

3) Efter nr. 1 indsættes som nyt nummer:

»02. Efter § 32, stk. 4, 2. pkt., indsættes som nyt punktum:

»Der skal lægges særlig vægt på at fjerne årsagerne til barnets eller den unges vanskeligheder, herunder også de årsager, som helt eller delvis skyldes forhold hos familien.«

Af et *mindretal* (SF), tiltrådt af et *mindretal* (DF og EL):

4) *Nr. 5* udgår.

Af et *mindretal* (KRF), tiltrådt af et *mindretal* (EL):

5) I den under *nr. 6* foreslåede § 37 a ændres i *stk. 1* ordene »børn og unge« til: »børn, unge, gravide og forældre«.

Af et *mindretal* (KRF):

6) I den under *nr. 6* foreslåede § 37 a indsættes i *stk. 1* efter »kommunen« ordene: »i fornødent samarbejde med amtskommunen«, og efter »tværfaglig« ordene: »og tværsektoriel«.

7) I den under *nr. 6* foreslåede § 37 a indsættes efter *stk. 2* som nyt stykke:

»*Stk. 3.* Gruppen skal endvidere sørge for, at de, der har underretningspligt, jf. § 35, støttes i denne og involveres i sagsforløbet for det enkelte barn eller den enkelte unge, når dette skønnes hensigtsmæssigt af hensyn til en helhedsorienteret indsats i forhold til de truede børn og unge.«

Af *socialministeren*, tiltrådt af et *flertal* (udvalget med undtagelse af EL og Tove Fergo (V)):

8) I den under *nr. 13* foreslåede § 40 a udgår »42 a og 42 b«, og i stedet indsættes: » og 42 a«.

Af et *mindretal* (KRF):

9) Efter nr. 13 indsættes som nyt nummer:

»03. I § 42, stk. 1, nr. 3, ændres »unge eller« til: »unge«, og i § 42, stk. 1, nr. 4, 2. pkt., indsættes efter »hjemmet«: »eller

5) hjemtagelse efter længere tids anbringelse efter § 40, stk. 2, nr. 11, eller § 42, når barnet eller den unge har fået en særlig tilknytning til anbringelsesstedet.«

Af et *mindretal* (KRF), tiltrådt af et *mindretal* (Tove Fergo (V)):

10) *Nr. 14* udgår.

Af et *mindretal* (KRF):

11) Efter nr. 14 indsættes som nye numre:

»04. I § 42, stk. 1, nr. 4, 2. pkt., udgår ordet »fortsatte«.

05. I § 42, stk. 3, udgår ordet »fortsatte«.

Af *socialministeren*, tiltrådt af et *flertal* (udvalget med undtagelse af EL og Tove Fergo (V)):

12) Den under *nr. 15* foreslåede § 42 b udgår.

13) I den under *nr. 16* foreslåede affattelse af § 43 affattes stk. 1 således:

»Hvis barnet eller den unge ikke har været anbragt uden for hjemmet inden for det seneste år før datoen for den aktuelle anbringelse, forudsætter opretholdelse af en foranstaltning efter § 42 ud over et år fra børn og unge-udvalgets afgørelse fornyet afgørelse i udvalget.«

14) I den under *nr. 16* foreslåede affattelse af § 43, *stk. 4*, ændres »§§ 42 og 42 b«, til: »§ 42«.

15) I den under *nr. 17* foreslåede ændring af § 45, *stk. 1*, udgår »42 b«,.

Af *socialministeren*, tiltrådt af et flertal (udvalget med undtagelse af Tove Fergo (V)):

16) Efter *nr. 18* indsættes som nye numre:

»06. § 45, *stk. 5*, affattes således:

»Stk. 5. Chefen for Den Sociale Ankestyrelse har samme beføjelser som formanden for børn og unge-udvalget, jf. stk. 1 og 2, og kan pålægge kommunen at gennemføre afgørelsen. Den foreløbige afgørelse har gyldighed i en måned, jf. dog de i stk. 4, 2.-4. pkt., nævnte frister. Styrelseschefen kan undtagelsesvis bestemme, at den foreløbige afgørelse skal godkendes af Ankestyrelsen inden for den i stk. 3 nævnte frist.«

07. Efter § 45, *stk. 5*, indsættes som nyt stykke:

»Stk. 6. Hvis børn og unge-udvalget ikke inden 1 måned træffer afgørelse i overensstemmelse med styrelseschefens foreløbige afgørelse, jf. stk. 5, skal børn og unge-udvalget umiddelbart orientere Ankestyrelsen herom. Børn og unge-udvalgets afgørelse har ikke virkning, før styrelseschefen snarest muligt og senest inden 10 dage har taget stilling til, om afgørelsen skal have virkning. Hvis styrelseschefen træffer afgørelse om, at børn og unge-udvalgets afgørelse ikke skal have virkning, træffer Ankestyrelsen afgørelse efter reglen i § 47, *stk. 3*, inden 8 uger fra børn og unge-udvalgets afgørelse.«

Af *socialministeren*, tiltrådt af et flertal (udvalget med undtagelse af EL og Tove Fergo (V)):

17) *Nr. 19* affattes således:

19. § 46, *stk. 1* og 2, affattes således:

»Foranstaltninger efter §§ 40, 41, 42 og 42 a skal ophøre, når formålet er nået, når de ikke længere opfylder deres formål under hensyn til barnets eller den unges særlige behov, eller når den unge fylder 18 år.

Stk. 2. Kommunen træffer afgørelse om hjemgivelse, uanset om barnet eller den unge er anbragt uden for hjemmet efter § 40, *stk. 2*, *nr. 11*, § 42 eller § 42 a. Hvis kommunen træffer afgørelse om hjemgivelse af et barn eller en ung, der er anbragt efter § 42, skal kommunen umiddelbart orientere børn og unge-udvalget herom. Hvis kommunen ikke kan imødekomme en begæring om hjemgivelse, forelægges sagen til afgørelse i børn og unge-udvalget, jf. § 42.«

18) I den under *nr. 21* foreslåede ændring af § 47, *stk. 3*, udgår »,42 b«.

Af et mindretal (V), tiltrådt af et mindretal (KF og DF):

19) I det under *nr. 22* foreslåede § 48, *stk. 2*, ændres ordet »uden« til: »med«.

Af et mindretal (KRF):

20) Efter *nr. 22* indsættes som nyt nummer:

»08. Efter § 53 indsættes:

»§ 53 a. Kommunen tilbyder, inden der træffes afgørelse om at anbringe et barn eller en ung uden for hjemmet, jf. § 40, *stk. 2*, *nr. 11*, og § 42, forældremyndighedens indehaver(e) at udarbejde en plan for selvstændig støtte til forældremyndighedens indehaver(e) under barnets eller den unges ophold uden for hjemmet.

Stk. 2. Planen skal have til formål at identificere og løse årsagerne til barnets eller den unges anbringelse uden for hjemmet. Planen kan under hensyn til dette formål indeholde tilbud om blandt andet behandling, arbejde, uddannelse og undervisning. Hvis der er særlige betingelser for hjemgivelse af barnet eller den unge, skal planen angive disse.

Stk. 3. § 46, *stk. 3*, § 53, *stk. 3*, og § 56, *stk. 1*, finder tilsvarende anvendelse.«

Af *socialministeren*, tiltrådt af et flertal (udvalget med undtagelse af EL og Tove Fergo (V)):

21) I det under *nr. 24* foreslåede § 55, *stk. 3*, ændres »§§ 42 a eller § 42 b«, til: »eller § 42 a«.

Af et mindretal (KRF):

22) Efter nr. 29 indsættes som nyt nummer:

»09. I § 59, nr. 3, indsættes efter »vanskelighederne,«: »herunder hvad forældrene kan gøre for at fremskynde en hjemgivelse af barnet eller den unge,«.

Af *socialministeren*, tiltrådt af et *flertal* (udvalget med undtagelse af EL og Tove Fergo (V)):

23) Den under nr. 30 foreslåede § 59 b udgår.

24) I den under nr. 31 foreslåede affattelse af § 60, stk. 1, udgår nr. 4.

Nr. 5-10 bliver herefter nr. 4-9.

25) I den under nr. 32 foreslåede ændring af § 60, stk. 3, ændres »nr. 1-8«, til: »nr. 1-7«.

26) I den under nr. 33 foreslåede affattelse af § 62, stk. 1, udgår nr. 4.

Nr. 5-12 bliver herefter nr. 4-11.

27) I den under nr. 34 foreslåede ændring af § 62, stk. 4, 1. pkt., ændres »nr. 12« til: »nr. 11«.

Af *socialministeren*, tiltrådt af et *flertal* (udvalget med undtagelse af Tove Fergo (V)):

28) I det under nr. 35 foreslåede kapitel 9 a ændres i *overskriften* og i § 62 a, stk. 1, »21«, til: »22«, og i § 62 a, stk. 4, ændres »22« til: »23«.

Af et *mindretal* (CD), tiltrådt af et *mindretal* (KRF):

29) Efter nr. 35 indsættes som nyt nummer:

»010. I § 68 indsættes som stk. 2:

»Stk. 2. Rådgivningen efter stk. 1 omfatter rådgivning til unge 18 til 24-årige med henblik på at støtte den unge i forhold til tvang fra familiens side i forbindelse med indgåelse af ægteskab. Kommunen inddrager relevante parter i forbindelse med rådgivningen, herunder f.eks. SSP og indvandrerorganisationer.«

Af *socialministeren*, tiltrådt af et *flertal* (udvalget med undtagelse af EL og Tove Fergo (V)):

30) Nr. 37 udgår.

B e m æ r k n i n g e r

Til nr. 1 og 3

Ændringsforslagene skal sikre, at barnets eller

den unges vanskeligheder også søges løst ved at tilbyde hjælp til familien, som kan komme barnet eller den unge til gavn – enten ved at barnet eller den unge kan blive i hjemmet eller det nære miljø, eller ved at hjælpen fjerner de årsager til barnets eller den unges vanskeligheder, der skyldes forhold hos familien.

Med ændringsforslagene tænkes der først og fremmest på hjælp til forældre. Bestemmelsen er dog udformet, så der også vil kunne gives hjælp til andre medlemmer af familien, når denne hjælp vil betyde, at barnets eller den unges vanskeligheder kan løses i hjemmet eller det nære miljø, eller hvis hjælpen til familien kan bidrage til at fjerne årsagerne til barnets vanskeligheder.

Allerede i dag forudsættes det, at kommunerne også hjælper barnet og den unge ved at inddrage familien og det nære miljø i løsningen af barnets eller den unges vanskeligheder. Det har imidlertid vist sig, at langt fra alle forældre modtager hjælp under deres barns anbringelse uden for hjemmet. Dette skal sammenholdes med, at kun 3 pct. af samtlige anbringelser ikke skyldes nogen »forældreårsager«. Det vurderes derfor at være formålstjenligt at tydeliggøre og understrege i loven, at børn og unge også skal hjælpes gennem hjælp til deres forældre. Folketinget har for nylig vedtaget, at der skal sikres en målrettet indsats for forældre til anbragte børn med henblik på at fjerne årsagerne til anbringelsen, jf. vedtagelse nr. V 11, fortryk til Folketingets forhandling s. 533 og 541 i indeværende folketingsår.

Til nr. 2

Formålet med ændringsforslaget er en understregning af, at kommunerne allerede i dag bør udnytte ressourcerne i barnets familie og nære miljø, jf. også lovforslagets bemærkninger side 25. Lovforslagets § 1, nr. 1, med forslag til indføjeelse af det nære miljø vedrører efter sin ordlyd »stedet« for løsning af barnets eller den unges vanskeligheder. Det anses for formålstjenligt, at det af bestemmelsen direkte fremgår, at det nære miljøes ressourcer også skal inddrages i en bredere forstand end efter lovforslaget. Endvidere er lokalsamfundets ressourcer medtaget som en mulig ressource, jf. Folketingets vedtagelse om, at kommunerne skal tilskyndes til at bruge den nære families og lokalsamfundets ressourcer ved foranstaltninger over for truede børn og unge, jf. vedtagelse nr. V 11, fortryk til Folketingets for-

handlinger s. 533 og 541 i indeværende folketingsår.

Til nr. 4

Ændringsforslaget indebærer, at socialministeren ikke bemyndiges til at fastsætte regler, hvorefter personer, der udøver offentlig tjeneste eller hverv, skal underrette kommunen, hvis de under udøvelsen af deres tjeneste eller hverv får kendskab til en gravid kvinde med alvorlige misbrugsproblemer, der giver formodning om, at der er behov for støtte, eller til at fastsætte tilsvarende regler for andre grupper, der under udøvelsen af deres erhverv får kendskab til sådanne forhold.

Det betyder ikke, at SF ikke synes, at lægen har en central rolle i at holde kontakt til og hjælpe gravide misbrugere.

Men SF tror ikke på tvang i denne sammenhæng. Det gør de personalegrupper (læger og sundhedsplejersker), der skal udføre opgaven, heller ikke. Derfor kan konsekvensen af at indføre tvang - uanset den gode hensigt - blive, at misbrugerne kommer på endnu større afstand af behandlingssystemet.

Til nr. 5-7

Ændringsforslagene indebærer udvidelser af de i lovforslaget foreslåede tværfaglige gruppers opgaver og arbejdsområde.

Ændringsforslag nr. 5 skal sikre den tidligst mulige indsats, hvilket vil sige allerede fra graviditeten. Det er ofte muligt allerede før et barns fødsel at forudse vanskeligheder for enten barnet eller dets forældre. Den tværfaglige gruppe vil med ændringsforslaget få bedre muligheder for at sætte ind på det tidligst mulige tidspunkt med særlig støtte til barn og forældre og forebygge eller løse vanskeligheder for barnet eller den unge. Gravides og forældres behov for særlig støtte efter dette ændringsforslag relaterer sig til barnets behov, hvorfor det ikke er intentionen, at den tværfaglige gruppe skal hjælpe med behov, som ikke har eller vil få negativ indflydelse på barnet.

Ændringsforslag nr. 6 tilsigter en bredere forebyggende indsats, som også vedrører amtets ressortområde. Dette kan for eksempel være inddragelse af fødeafdelinger og praktiserende læger. Inddragelse af disse fagpersoner vil også kunne medvirke til iværksættelse af den tidligst mulige indsats over for truede børn og unge.

Ændringsforslag nr. 7 er en opfølgning på Folketingets vedtagelse om at sikre, at frontpersonalet i arbejdet med risikobørn i højere grad støttes i deres underretningspligt og involveres i sagsforløbet, når dette skønnes hensigtsmæssigt af hensyn til en helhedsorienteret indsats i forhold til de truede børn og unge, jf. vedtagelse nr. V 11, fortryk til Folketingets forhandlinger s. 533 og 541 i indeværende folketingsår.

Til nr. 8, 13-15, 17, 18, 21, 23-27 og 30

Der er alene tale om konsekvensændringer som følge af ændringsforslag nr. 12.

Til nr. 9 og 11

Ændringsforslagene ændrer lovens bestemmelse om anbringelse uden samtykke, så et barn eller en ung også kan fjernes på grund af langvarig og særlig tilknytning til anbringelsesstedet, hvis dette forhold begrunder, at der er åbenbar risiko for, at barnets eller den unges sundhed eller udvikling lider alvorlig skade. Ændringsforslaget til ny § 42, stk. 1, nr. 5, kan anvendes, hvor et barn eller en ung allerede er anbragt uden for hjemmet med eller uden samtykke.

Det forudsættes, at det bliver præciseret for forældrene, hvordan de kan arbejde for hjemgivelse af deres barn. Hvis det antages, at hjemgivelse på kort eller langt sigt ikke er realistisk, og det derfor ikke længere giver mening at arbejde for hjemgivelse, kan der i stedet efter omstændighederne være grund til at overveje en indstilling om tvangsadoption ud fra hensynet til barnets bedste.

Til nr. 10

Ændringsforslaget har til hensigt at fastholde de eksisterende bevismæssige krav til anbringelse uden samtykke. Nogle kommuners forkerte opfattelse af lovens indhold kan ikke begrunde en svækkelse af beviskravene, jf. det menneskeretlige krav om forudsigelighed. En tydeliggørelse af, at ikke alle foranstaltninger skal være afprøvet, kan ske uden at afsvække beviskravet. Det samme gælder problemerne i sager om massiv omsorgssvigt over for helt små børn. Kommunernes problemer med tolkning af lovens bestemmelser kan for eksempel løses ved udfærdigelse af administrative forskrifter. Hertil kommer, at det gældende krav om, at det »må anses for godtgjort«, er i bedre overensstemmelse med

kravet om, at der skal være »åbenbar risiko« for alvorlig skade for barnet eller den unge.

Til nr. 12

Med ændringsforslaget udgår den foreslåede § 42 b, hvorefter børn og unge-udvalget i ganske særlige tilfælde kan beslutte, at barnet eller den unge skal være anbragt uden samtykke, hvis barnet eller den unge efter længere tids anbringelse har fået en sådan tilknytning til anbringelsesstedet, at det må antages, at en hjemtagelse kan skade barnets eller den unges sundhed eller udvikling.

Ændringsforslaget har sin baggrund i, at der i forbindelse med behandlingen af lovforslaget har vist sig en udbredt usikkerhed omkring hensigtsmæssigheden af den foreslåede bestemmelse.

Hertil kommer, at der også på et juridisk og andet fagligt grundlag er fremført betænkelighed ved og tvivl om konsekvenserne af at indføre en bestemmelse som den foreslåede i forhold til de gældende regler om anbringelse af børn og unge, ligesom der har været sat spørgsmålstegn ved, i hvilket omfang den foreslåede bestemmelse ville være et egnet middel i forhold til de situationer, den sigter på.

På denne baggrund findes det nødvendigt at lade spørgsmålet om indførelse af sådanne regler bero på en nærmere uddybning og belysning af de indvendinger, der har været fremsat - herunder i forhold til Danmarks internationale forpligtelser - og af eventuelle alternative tilgange til de problemer, som er søgt imødegået med forslaget.

Ændringsforslaget er således ikke et udtryk for, at regeringen ikke tager de problemer, som ligger bag forslaget til § 42 b, alvorligt. Tværtimod anser regeringen disse spørgsmål for så væsentlige og betydningsfulde, at der bør udvises den størst mulige omhu med at sikre, at reglerne lever op til de krav om respekt for almindelige retlige principper, internationale forpligtelser samt forståelse og respekt for de enkelte børn og unge og deres familier, som må stilles på så alvorligt og centralt et område.

Ændringsforslaget om at lade forslaget til § 42 b udgå samt de deraf følgende konsekvensændringer skønnes at medføre en mindredgift i forhold til det fremsatte lovforslag på ca. 2,1 mio. kr. årligt fra 2001 og frem.

Til nr. 16

Ændringsforslaget retter sig mod den situation, at et børn og unge-udvalgs afgørelse ikke er i overensstemmelse med en foreløbig afgørelse truffet af chefen for Den Sociale Ankestyrelse. Med forslaget får Ankestyrelsen mulighed for at følge sagen op samt behandle og afgøre den endeligt. I sammenhæng hermed sker der en præcisering af beføjelserne for chefen for Den Sociale Ankestyrelse til at træffe en foreløbig afgørelse og pålægge kommunen at gennemføre afgørelsen.

Ændringsforslaget har baggrund i, at beslutninger om, hvorvidt anbringelsesgrundlaget er opfyldt og konsekvenserne heraf, især hjemgivelse af børn og unge, under visse særlige omstændigheder kan have en meget endelig og uigenkaldelig karakter - herunder i forhold til børn og unge, der udrejser til andre lande. Taget i betragtning, at spørgsmål om anbringelse generelt kræver et særdeles præcist oplysningsgrundlag og meget vanskelige og grundige afvejsninger af de mange og forskelligartede forhold, der kendetegner den konkrete sag, anses der at være et behov for at rette en særlig opmærksomhed mod disse sager for at sikre, at der - formentlig i helt enkeltstående tilfælde - ikke sker uoprettelige skadevirkninger heraf.

For så vidt angår beføjelserne for chefen for Den Sociale Ankestyrelse, er der alene tale om en præcisering af de gældende regler, svarende til den hidtidige fortolkning af servicelovens § 45, stk. 5, jf. stk. 1-4. Det foreslås således at præcisere styrelseschefens adgang til at træffe en foreløbig afgørelse. Styrelseschefens foreløbige afgørelse, der har gyldighed en måned, skal ikke godkendes. Men styrelseschefen kan dog undtagelsesvis bestemme, at den foreløbige afgørelse skal godkendes af Ankestyrelsen snarest muligt og senest inden 7 dage efter iværksættelsen af afgørelsen, uanset om foranstaltningen er ophørt. Det præciseres endvidere, at reglerne i serviceloven § 45, stk. 2 og stk. 4, finder tilsvarende anvendelse.

For så vidt angår Ankestyrelsens mulighed for at følge op på en foreløbig afgørelse foreslås det som noget nyt, at børn og unge-udvalget straks skal orientere Ankestyrelsen, hvis børn og unge-udvalget ikke inden 1 måned efter, at styrelseschefen har truffet en foreløbig afgørelse efter § 45, stk. 5, har truffet en afgørelse, der er i fuld

overensstemmelse med styrelseschefens foreløbige afgørelse.

For at undgå, at sådanne afgørelser i børn og unge-udvalget kan få meget alvorlige konsekvenser for kontinuiteten i barnets eller den unges anbringelsesforløb, foreslås det, at børn og unge-udvalgets afgørelse i disse tilfælde ikke får virkning, før styrelseschefen snarest muligt og senest inden 10 dage fra børn og unge-udvalgets afgørelse tager stilling til, om børn og unge-udvalgets afgørelse skal have virkning.

Hvis styrelseschefen finder, at børn og unge-udvalgets afgørelse ikke skal have virkning, skal Ankestyrelsen inden 8 uger fra børn og unge-udvalgets afgørelse træffe afgørelse i sagen efter reglen i § 47, stk. 3. Herved træffer Ankestyrelsen en endelig afgørelse. Denne afgørelse kan indbringes for landsretten, jf. servicelovens § 124, stk. 1.

Hvis styrelseschefen ikke finder grundlag for, at sagen behandles efter reglen i § 47, stk. 3, kan børn og unge-udvalgets afgørelse iværksættes umiddelbart herefter.

Ændringsforslaget om ændret affattelse af servicelovens § 45, stk. 5, og indsættelse af nyt stykke 6 skønnes ikke at medføre merudgifter.

Til nr. 19

Ændringsforslaget præciserer, at adgang til boligen skal ske med en retskendelse og dermed med samtykke fra en dommer. Ændringsforslaget understreger det princip, at enhver offentlig myndigheds adgang til privatboligen som udgangspunkt skal være ledsaget af en dommerkendelse.

Til nr. 20

Ændringsforslaget tilsigter at præcisere og udbygge lovens nuværende bestemmelser om, at der forud for anbringelse af barnet eller den unge uden for hjemmet skal udarbejdes en plan, der også omfatter den støtte, der selvstændigt skal iværksættes over for familien under anbringelsen. Opregningen af tilbud, der kan indgå i planen, er eksempler. Der kan derfor også gives andre tilbud. Det har vist sig, at det kun er 38 pct. af forældrene, der modtager støtte under barnets eller den unges anbringelse uden for hjemmet. Dette skal sammenholdes med, at det kun er ca. 3 pct. af sagerne, hvor der ikke er forældreårsager til anbringelsen. Det anses derfor for hen-

sigtsmæssigt, at der ud over barnets eller den unges plan, jf. § 53, gives forældrene et tilbud om udarbejdelse af en mere dybdegående plan for at fjerne de årsager til anbringelsen, som er begrundet i forhold hos forældrene.

En rettidig hjælp til familien - herunder også forældrene - er afgørende for, om anbringelsen blot bliver symptombehandling eller viser sig at være en formålstjenlig del af en langsigtet og langtidsholdbar løsning. Hvis der sættes ind med at fjerne årsagerne til anbringelsen, vil mange genanbringelser kunne undgås.

For at fremme sagernes forudsigelighed set fra forældrenes synsvinkel og derved opnå deres samarbejde foreslås det, at planen skal oplyse om særlige betingelser for hjemgivelse, som afhænger af forhold hos forældrene. Det kan for eksempel være, at forældrene går i misbrugsbehandling. Denne del af den frivillige plan forpligter samtidig kommunen til at hjælpe med udførelse af planen, når forældrene ønsker dette.

Ændringsforslaget følger op på Folketingets beslutning om at sikre en målrettet indsats for forældre til anbragte børn med henblik på løsning af årsagerne til anbringelsen, jf. vedtagelse nr. V 11, fortryk til Folketingets forhandlinger s. 533 og 541 i indeværende folketingsår.

Til nr. 22

Ændringsforslaget tilsigter at styrke forældrenes stilling og forudsigeligheden i sagerne. Ændringsforslaget skal endvidere fastholde kommunerne på, at der skal arbejdes på (gen)opbygning af forælder-barn-forholdet og hjemgivelse. Hvis det antages, at hjemgivelse på kort eller langt sigt ikke er realistisk, og det derfor ikke længere giver mening at arbejde for hjemgivelse, kan der i stedet efter omstændighederne være grund til at overveje en indstilling om tvangsadoption ud fra hensynet til barnets bedste. Ændringsforslaget har desuden til formål at fastholde kommunerne på, at der også arbejdes for at fjerne årsagerne til anbringelsen, hvilket oftest vil være ensbetydende med en målrettet indsats over for forældrene. Bestemmelsen er i overensstemmelse med Folketingets vedtagelse om, at der skal sikres en målrettet indsats for forældre til anbragte børn med henblik på løsning af årsagerne til anbringelsen, jf. vedtagelse nr. V 11, fortryk til Folketingets forhandlinger s. 533 og 541 i indeværende folketingsår.

Til nr. 28

Fastsættelsen af aldersgrænsen ved det fyldte 22. år i det lovforslag, der blev fremsat den 30. marts 2000, skete på baggrund af en vurdering af målgruppen for forslaget, de pågældendes behov og eksisterende tilbudsmuligheder, set også i forhold til det økonomiske grundlag for lovforslaget.

Et eventuelt behov for støtte ud over det fyldte 22. år var forudsat at kunne tilgodeses efter servicelovens regler for voksne.

Med ændringen vil der blive mulighed for at give efterværnstilbud i form af en personlig rådgiver, en fast kontaktperson, udslusningsophold eller døgnophold i institution, plejefamilie eller egnet opholdssted, til den unge fylder 23 år. De samlede tilbud om efterværn vil herefter kunne forløbe i indtil 5 år. Efter de gældende regler kan efterværnstilbud forløbe i indtil 2 år.

Ændringsforslaget om at hæve aldersgrænsen for efterværn fra det fyldte 22. år til det fyldte 23. år skønnes at medføre en merudgift på 6,6 mio. kr. i 2003 og 12,6 mio. kr. i 2004, hvor ændringen har fuld virkning.

Ændringsforslagets økonomiske konsekvenser skal forhandles med de kommunale parter.

Til nr. 29

Det er hensigten med ændringsforslaget at hjælpe de unge ved, at der i kommunalt regi kan skabes et forum i form af et udrykningskorps eller konfliktløsningsråd med repræsentanter for socialforvaltning, psykologer, indvandrerorganisationer, SSP m.fl. Rådgivningstilbudet forudsættes at basere sig på den unges ønske herom, hvorfor det forudsættes, at videregivelse af oplysninger mellem de involverede myndigheder og organisationer m.v. vil kunne ske på baggrund af den unges samtykke.

Jørn Pedersen (S) Inger Bierbaum (S) Karen J. Klint (S) Else Marie Mortensen (S)

Grete Schødt (S) Villy Søvnald (SF) fmd. Yvonne Herløv Andersen (CD) Anders Samuelsen (RV)

Jette Gottlieb (EL) Erik Larsen (V) Else Winther Andersen (V) Tove Fergo (V)

Eva Kjer Hansen (V) Jens Heimburger (KF) Knud Erik Kirkegaard (KF) Inge Refshauge (DF)

Tove Videbæk (KRF) nfm.

Frihed 2000 havde ikke medlemmer i udvalget.

Et af udvalgets spørgsmål til socialministeren og dennes svar herpå optrykt på foranledning af Kristeligt Folkepartis medlem af udvalget

Spørgsmål 52:

Ministeren bedes oplyse, hvilke ændringer Folketingets vedtagelse (V 11) fra forespørgselsdebatten om socialt truede familier (F 10 i indeværende folketingsår) har ført til i nærværende lovforslag sammenlignet med det udkast til lovforslag, der forelå på tidspunktet for afholdelsen af forespørgslen. Vedtagelsens ordlyd:

»Idet Folketinget konstaterer, at regeringen vil fremsætte forslag om en styrket indsats for de særligt truede børn og unge, opfordrer Folketinget regeringen til at:

- sikre en styrket forebyggende indsats over for potentielt truede børn og deres forældre, også for handicappede forældre,
- sikre at frontpersonalet i arbejdet med risikobørn i højere grad støttes i deres underrettingspligt og involveres i sagsforløbet, når dette skønnes hensigtsmæssigt af hensyn til en helhedsorienteret indsats i forhold til de truede børn og unge,
- tilskynde kommunerne til at bruge den nære familier og lokalsamfundets ressourcer ved foranstaltninger over for truede børn og unge,
- bidrage til at opkvalificere anbringelsessteder til truede børn og unge såvel som behandlingssteder til børn og forældre med et misbrug,
- sikre bedre vilkår for børn og unge med forældre i fængsel,
- sikre en målrettet indsats for forældre til anbragte børn med henblik på løsning af årsagerne til anbringelsen.«

Svar:

Debatten i Folketinget om forespørgsel nr. F 10 fandt sted den 28. oktober 1999. På daværende tidspunkt var det senest foreliggende udkast til lovforslag det udkast, som blev sendt til høring hos en lang række myndigheder og organisationer den 31. marts 1999.

I relation til de punkter, der indgik i vedtagelsen under debatten af F 10, er den væsentligste ændring i det fremsatte lovforslag sammenlignet med lovudkastet af 31. marts 1999, at det fremsatte lovforslag indeholder en bestemmelse om

støttepersoner til forældre, hvis børn anbringes uden for hjemmet. Den foreslåede § 40 a - lovforslagets § 1, nr. 13 - indgår som et væsentligt led i at sikre en målrettet indsats for forældre til anbragte børn, jf. sidste punkt i folketingsvedtagelsen.

§ 40 a skal i øvrigt ses i sammenhæng med lovforslagets § 1, nr. 10 - forslaget til den ændrede formulering af lovens § 40, stk. 2, nr. 7, - hvorefter der som noget nyt bliver mulighed for at tilbyde en fast kontaktperson til en hel familie. Dette forslag, som heller ikke var medtaget i lovudkastet af 31. marts 1999, har et væsentligt forebyggende sigte i forhold til indsatsen over for potentielt truede børn og deres forældre.

Som noget nyt i forhold til lovudkastet af 31. marts 1999 kan endvidere peges på lovforslagets § 1, nr. 12, hvorefter kommunerne får mulighed for over for særligt socialt belastede unge at formidle et praktiktilbud hos en arbejdsgiver og i den forbindelse udbetale en godtgørelse til den unge. Den foreslåede § 40, stk. 2, nr. 12, retter sig primært mod unge, der har vanskeligt ved at fastholde tilknytningen til uddannelsessystemet eller at opnå eller fastholde en tilknytning til arbejdsmarkedet ved egen hjælp.

Særligt i forhold til den forebyggende indsats over for unge, der har begået volds kriminalitet eller anden form for alvorlig kriminalitet, kan nævnes lovforslagets § 1, nr. 27 - vedrørende forslaget til § 58 a. Denne bestemmelse, som forpligter kommunerne til at udarbejde en plan for en indsats, der kan modvirke yderligere kriminalitet og yde den nødvendige støtte til den unge, var ikke indeholdt i lovudkastet af 31. marts 1999.

Herudover indeholder det fremsatte lovforslag en række forslag, som ikke er nye sammenlignet med lovudkastet af 31. marts 1999, men som ikke desto mindre er meget relevante i relation til de temaer, der indgik i vedtagelsen under Folketingets drøftelse af F 10.

Ønsket om en styrkelse af den forebyggende indsats, jf. første punkt i folketingsvedtagelsen, afspejles bl.a. i lovforslagets

Bilag til bet. o. lovf. vedr. social service m.v.

§1, nr. 3 - forslaget til § 33 a om tværkommunal underretningspligt

§1, nr. 5 - forslaget til § 33, stk. 3, om underretningspligt over for gravide misbrugere

§1, nr. 6 - forslaget til § 37 a om tværfaglige grupper

§1, nr. 27 - forslaget til § 58 b om udarbejdelse af kvalitetsstandarder for indholdet og udførelsen af indsatsen over for børn og familier med særlige behov for støtte.

Intentionen om, at kommunerne i højere grad skal bruge den nære families og lokalsamfundets ressourcer ved foranstaltninger over for børn og unge, falder helt i tråd med lovforslagets § 1, nr. 1 - forslaget til ændringen af lovens § 32, stk. 2, 1. pkt. Med den ændrede formulering tydeliggøres, at kommunerne ikke kun skal søge at udnytte ressourcerne hos personer i hjemmet, men også overveje, om der er andre nære pårørende og nærtstående personer i øvrigt, som vil kunne bidrage til løsning af problemerne.

Det skal i øvrigt bemærkes, at nogle af de punkter, som Folketinget vedtog i forbindelse med drøftelsen af F 10, ikke indgår direkte i det aktuelle lovforslag, idet temaerne indgår i andre sammenhænge.

Med hensyn til spørgsmålet om i højere grad at støtte frontpersonalet i deres underretningspligt og involvere dem i sagsforløbet, når det skønnes hensigtsmæssigt, vil dette være et oplagt emne for kommunerne at tage op i forbindelse med ud-

arbejdelse af kvalitetsstandarder for arbejdet med børn og familier med særlige behov. Herudover kan det oplyses, at Socialministeriets, Undervisningsministeriets og Sundhedsministeriets fælles vejledning om hjælp til børn og unge gennem dialog og samarbejde med forældrene (dialogvejledningen) er under revision, og spørgsmålet om frontpersonalets underretningspligt og videre involvering i sagsforløbet vil indgå heri.

For så vidt angår spørgsmålet om opkvalificering af anbringelsessteder og behandlingssteder kan det oplyses, at der er nedsat et udvalg om anbringelsessteder for børn og unge for at få mere viden om styrker og svagheder ved de forskellige anbringelsesformer og om effekten af arbejdet. Udvalget vil om kort tid fremlægge forslag med henblik på styrkelse af kvalitetsudviklingen og videreudvikling af metoder og praksis på området.

Endelig kan det oplyses, at Socialministeriet er ved at undersøge mulighederne for at forbedre forholdene for børn og unge med forældre i fængsel. I overvejelserne indgår mulighederne for at styrke telefonrådgivninger, udarbejdelse af informationsmateriale og oprustning af socialforvaltninger, således at forvaltningerne er opmærksomme på de særlige problemer for børn af forældre, der kommer i fængsel, og at der skabes bedre muligheder for kontakt mellem barn og indsats.